

ANARH 1912 - 2012

DIJALOG U III. ČINA

Lica: Apatrid A, Apatrid B, Konferansje (djevojka).

Oprema: razglas, projektor.

Rekviziti: dvije gajbe, dvije boce piva, šampanjac, posuda i dvije čaše.

Scena: Platno za projektor na lijevoj strani bine, na desnoj strani bine hrvatski grb s pijunima u šahovnici, a na vrhu grba umjesto povijesnih simbola regija su amblemi inozemnih banaka. Negdje na sceni su i tri parole iz Orwellove 1984. RAT JE MIR, SLOBODA JE ROPSTVO i NEZNANJE JE MOĆ.

I. ČIN

Dok se publika okuplja u dvorani na platnu stoji ANARH 1912 – 2012, s razglasa ide lagana muzika (Mozart), minutu prije izlaska glumaca na platnu se pojavljuje pet tekstova:

- 1. Godine 1911. Skupina splitskih studenata u Pragu osniva Nogometni klub „HAJDUK“ u ta vremena samo djeca iz uskog kruga izuzetno imućnih splitskih obitelji mogla su priuštiti luksuz takvog obrazovanja.**
- 2. Mnogo manje je poznato kako su u istom gradu iduće 1912. g. Učenici obrtničke škole osnovali nogometni klub „ANARH“ koji danas nosi naziv „RADNIČKI NOGOMETNI KLUB SPLIT“.**
- 3. NAPOMENA: u tom trenutku već stoljetni državni realitet na ovim prostorima je Austro-Ugarska monarhija s Franzom Josephom I. na čelu, čiju je ženu 14 godina ranije brutalno ubio talijanski anarhist.**

4. **HAJDUK** – turcizam, odmetnik, drumski razbojnik, pravo značenje te riječi gubi se s povlačenjem Osmanlija iz ovih krajeva i odlazi u epsku narodnu poeziju.
5. **ANARH** – i danas izaziva sumnju i oprez kod svake vlasti.

Apatrid A i apatrid B izlaze na pozornicu, imaju metle u rukama. Na platnu se projiciraju slike iz Alan Forda. Kada se s razglasa oglasi „Dolazak komandanta (narodni heroj)“ A i B stanu u stavu mirno držeći metle kao puške a konferansje stupa ispred njih, kada se glazba stiša A i B nastavljaju mesti, zatim konferansje zaviče „halt rikverc“ A i B se povuku u dno bine okrenuti leđima a konferansje se obrati publici.

KONFERANSIJE: Zatvoriti luđake u vrijeme dok je pedeset i devet od šezdesetero ljudi koje susrećeš na ulici zajebano zbog industrijskih neuroza, žena i trke, bez prilike da se opuste i ustanove gdje su to i zašto, a kad novac koji ih je toliko jebeno dugo uljuljkavao i zasljepljivao ne bude više dovoljno jak, a što ćemo onda? Ma hajte, ubojice su već dugo među nama.

Ono što vam neće reći je da su luđaci, naše ubojice, neizbježan proizvod sadašnjeg načina života, našeg dobrog, starog sveameričkog načina življenja i umiranja.

Charles Bukowski

Konferansije odlazi, u pozadini pozornice na visini od 2 metra projicira se snimka na kojoj američki vojnici uriniraju po leševima ubijenih talibana, (glazba – Summer 68, Pink floyd).

APATRID A: Ovdje vidimo američke vojnike koji uriniraju po ubijenim Talibanima. Ova snimka je obišla svijet u siječnju godine Gospodnje 2012. i izazvala zgražanje diljem zapadne hemisfere.

Meni je stravično to što su se dobri ljudi snbivali nad činom skvrnavljenja leševa, dok se nitko nije grozio zbog samog ubojstva tih ljudi u njihovoj vlastitoj domovini – to se smatra potpuno normalnim i potrebnim.

APATRID B: Ta snimka je samo pokazala koliko smo bolesni, koliko je dugotrajna perfidna propaganda od nas napravila neljude.

APATRID A: U ovom trenutku nekih tristotinjak hrvatskih vojnika gluvari po Afganistanu.

APATRID B: Da, oni su tamo u mirovnoj misiji, oni obučavaju redovnu afganistansku vojsku, oni su ponosni djelić zapadne armade i koštaju ovu zemlju milijune.

APATRID A: Hrvatski vojnik ima isto ono pravo biti tamo kakvo je imao i sovjetski vojnik osamdesetih godina, isto ono pravo kakvo je imao crnogorski rezervista kada se '91, 92, šetao po Cavtatu.

APATRID B: Sjećaš li se sveopćeg zgražanja kada su Rusi onomad upali u Afganistan, uslijedio je masovni bojkot olimpijskih igara u Moskvi, Houra je tada pjevao o smrti dječaka u Kabulu.

APATRID A: Bijahu to druga vremena, Komunistička partija Afganistana je gubila vlast u zemlji, te je pozvala u pomoć bratsku Crvenu armiju. Kakav traljav i providan imperijalni marketing. Ameri imaju mnogo bolju priču, iako su motivi isti, i zato Houra više ne pjeva o dječaku iz Kabula.

APATRID B: Hrvatski vojnik u Afganistanu ima jedan jedini motiv – a to je da kući donese šaku eura, šaku prljavih eura, na to se srozao hrvatski vojnik.

APATRID A: Hrvatski vojnik je samo u prošlom stoljeću ratovao od Galicije do Soče, od Staljingrada do Sutjeske, od Vukovara do Dubrovnika, a da ta silna prolivena krv nije imala nekog višeg smisla potvrđuje nam ovaj sramotni azijski finale... Moje demokratsko pravo je da se sramim naših vojnika tamo i onih koji su ih poslali.

APATRID B: Kada već spominjaš povijest, posljednji zapadnjak koji je nešto postigao na tim surovim terenima bio je Aleksandar Makedonski, a od tada je prošlo nekih 24 stoljeća... Pa čak ni njegova luda hrabrost nije bila dovoljna već se morao oženiti kćerkom nekog lokalnog vladara, a priča se da je bio peder.

Carska Rusija je tu lomila zube na putu za topla mora, Britanski imperij i to kada je bio na vrhuncu moći, iz tih se planina povukao podvijena repa, a Sovjetski savez se raspao dobrim dijelom i zbog afganistanske pustolovine – nastavi logičan slijed.

APATRID A: Za 10 godina koliko su bili u Afganistanu sovjeti su izgubili 15 000 vojnika, dok je preko milijun afganistanaca platilo glavom. Naime, Sovjeti su trenirali jedne Afganistance da ubijaju druge – to je stara imperijalna taktika, pritom se koriste plemenske, etničke, vjerske i druge razlike.

I hrvatski vojnici obučavaju jedne Afganistance da ubijaju druge, inače, postoje dvije vrste Afganistanaca – dobri i loši.

Dobri su oni koj se mogu kupiti za par čizama i tanjur graha – i loši, koji se ne mogu kupiti za par čizama i tanjur graha. Njih nazivamo teroristima i poželjno ih je ubijati, ali eto nije baš zgodno urinirati po njihovim leševima, još je neugodnije ako se to snimi i stavi na internet, jer to uzemirava dobre građane kod kuće.

APATRID B: Oni što bosonogi idu na tu silnu tehniku s puškama i ponekim ručnim bacačem očito imaju vrlo zajeban moral, ako se ne varam u Vukovaru je bila slična situacija.

APATRID A: I u Mostaru, družo, i u Mostaru, no to je već druga priča. Mene je dojmila ispovjed gospodina iz Sinja na jednom studentskom plenumu od prije par godina. Naime on i njegova supruga su radili u Dalmatinci Novoj, i kao i u mnogim privatiziranim firmama nisu vidjeli plaće ne mjesecima, već godinama. Njihov sin je pokušao nešto studirati u Zagrebu, ali je iz razumljivih ekonomskih razloga odustao, te se prijavio u hrvatsku vojsku, pri čemu je morao potpisati papir kojim se obvezuje otići u bilo koji dio svijeta gdje god ga njegova voljena domovina pošalje. Nesretni otac se ispred svijeta nas rezignirano zapitao: „A šta ja to imam protiv talibana?“

APATRID B: Zapadna sirotinja ratuje protiv azijske sirotinje za račun nekih lordova, to je stara imperijalna navada – na zapadu ništa nova.

Na projektoru se pojavljuju fotografije iz zagrebačkog HNK prigodom ulaska Hrvatske u NATO pakt.

APATRID A: Kako li su nas samo elegantno naši grofovi 2009. g. uvukli u NATO-pakt, bez ikakvih referenduma i suvišnih pitanja. Povodom primanja u elitnu svjetsku kasarnu, u zagrebačkom HNK održana je svečana priredba.

Gospoda u skupim odjelima, dame u biranim toaletama, bardovi iz svih stranaka, biskupi, viđeniji novinari, tranzicijski pobjednici, profiteri ratni, uglavnom *creme de la creme* jedne eurobalkanske provincije. Himna – ruka na jetri, zatim *Oda radosti* – Bože žalosti.

Sve su to naizgled daleki, ali ipak suučesnici u ubojstvu onih ispišanih leševa na početku predstave.

APATRID B: Bez brige, ne muči njih moralna migrena zbog nekih tamo leševa, niti će njihova djeca gaziti po afganistanskom kamenjaru u trajnom strahu od mina. Njihova djeca neće ratovati po dalekim zemljama za šaku eura.

Interes hrvatske vlastele i interes hrvatskog kmeta nisu isti interes, tako je bilo uvijek, tako je i danas.

APATRID A: Kad već posežeš za tim srednjevjekovnim terminima, zanimljivo je primjetiti kako ni Marulić ni Hektorović niti ne spominju hvarsku bunu Matije Ivanića, a kamoli da su je opjevali, iako su bili njeni suvremenici. Ta pučka revolucija trajala je četiri godine, od 1510. do 1514. i imala je veliki odjek u ono doba.

Iz toga bi mogli izvući nezgodan zaključak, a to je kako su ta pjesnički obdarena hrvatska vlastela bila na strani Venecije, a ne na strani pučana. Današnjim jezikom rečeno držali su stranu inozemnog kapitala, a ne stranu naroda. Pet stotina godina potom nalazimo se u prokletu sličnoj situaciji. Od hvarske bune ostala nam je uskršnja hodnja za križem i pjesma *Padaj silo i nepravdo*. Koju većina pogrešno percipira kao komunističku, a to je stara hrvatska revolucionarna pjesma posvećena Matiji Ivaniću i hvarskoj buni.

APATRID B: Zanimljiva paralela, ali moram primjetiti kako je kod Marulića očito bio primaran strah od nadolazeće turske sile, a ne od Italije gdje se i školovao.

APATRID A: Hrvatska književnost započinje Marulićevom Juditom napisanom 1501. godine, ukratko, starozavjetna junakinja Judita dolazi u šator neprijateljskog vojskovođe, zavede ga, napije i na kraju mu odrubi glavu.

1530. godine 10000 Turaka nadire u Poljičku republiku. Legenda kaže kako je turski zapovjednik Ahmet-paša oteo djevojku pod imenom Mila iz plemena Gojsalića, odveo je u svoj tabor i silovao. U zoru je Mila ušla u tursko skladište baruta te ga zapalila. Pri tome je ubila sebe, Ahmet-pašu te gomilu turskih časnika i vojnika. Poljičani su potom istjerali Turke, ali gro posla odradila je Mila.

APATRID B: U jebote, pa imali smo prvu bombašicu samoubojicu, uvijek smo bili ispred vremena.

Na projektoru fotografija spomenika Mili Gojsalić.

APATRID A: Taj teroristički čin, a za Turke je to nesumnjivo bio teroristički čin, (ne zaboravimo kako su on oni tada bili sila u svjetskim razmjerima), dake, taj samubilački teroristički čin poslije je opjevao August Šenoa, Meštrović je Milu izlio u bronci, a Jakov Gotovac je posvetio operu toj velikoj hrvatskoj mučenici o kojoj djeca uče u školama. Svakog ljeta održavaju se dani kulture posvećeni Mili Gojsalić, pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike. Primjećuješ li koliko je taj terorizam relativan pojam.

APATRID B: Jako relativan, nego čujem kako je afganistanski PTSP mnogo kvalitetniji od ovog našeg.

APATRID A: Da, da. PTSP pa još i balkanski – degutantno. Ali bez šale družo ovo su gadna vremena. Ušli smo u novi milenij sa lagodnim puzećim fašizmom, a on je navodno pokopan u Berlinu u proljeće '45. godine. Ekonomska kriza sve

jasnije ocrtava konture tog superfašizma. Tko ne cijeni tuđu slobodu, ne cijeni ni svoju.

APATRID B: Ma kakva pobogu sloboda, nema termina koji je toliko prostituiran i potrošen. Sloboda je zaklana i zabravljena na otpadu civilizacije još tamo od Španjolskog građanskog rata.

Hemingway i Orwell su nad lijesom slobode održali posljednji govor. Zadnji pokušaj uskrsnuća je bio 1968. godina, a od tada ništa – grobljanski muk.

APATRID A: Ovaj fašizam je još uvijek ležeran, ali bez iluzija, samo je pitanje dana kada će ti kundakom zakucati na kućna vrata.

Ratovi se vode negdje daleko, ali su antiteroristički zakoni već odavno na snazi, po tim zakonima svatko može biti uhapšen bez ikakve optužnice i biti zadržan u pritvoru neograničeno dugo. Zašto li me ovo asocira na Staljina.

APATRID B: Kafkijanska logistika je postavljena, slijedi drugi čin.

U susjedstvu se već grade logori za beskućnike, tu su i logori za emigrante; te institucije bi lako mogle udomiti prosvjednike i nezaposlene kojih je sve više.

APATRID A: Učestalo se kao nekakvo rješenje spominju privatni zatvori, a iz osobnog iskustva mi je poznato kako privatnici lude ako im kapaciteti zjape prazni. Možda pretjerujem ali mi ponekad ona famozna Goebelsova propaganda izgleda naivna, čak romantična prema ovom što nam se upravo odigrava pred očima.

Naposlijetku koja je to bitna razlika između Hitlerovog i Staljinovog upada u Poljsku 1939. godine i invazije snaga koalicije na Irak 2003. godine?

Zamisli, jedna Danska 2003. g. objavljuje rat Iraku te šalje postrojbu kopnene vojske i jednu fregatu u Zaljev – tako nonšalantno kao da šalju ekipu na neki šahovski turnir. To je samo skromni danski doprinos uništenju i pljački jedne nesretne zemlje.

APATRID B: A što li su se Iračani toliko zamjerili Dancima da im ovi objave rat?

APATRID A: Navodno su Iračani posjedovali oružje za masovno uništenje koje su Danci smatrali prijetnjom svojoj vlastitoj sigurnosti. Međutim oružje za masovno uništenje koje je bilo povod i izgovor za invaziju nije nikada pronađeno, i što ćemo sada?

APATRID B: Pravi razlozi su mnogo prozaičniji. Irak ima naftu, a Danska ne. Izgleda kako je permanentno nešto trulo u toj državi Danskoj.

APATRID A: Jel možeš uobraziti da si liječnik u bolnici u Basri, i kako se jednog jutra vraćaš kući iz noćnog dežurstva, te pritom ustanoviš kako ti je pometna bomba ubila oca, majku, ženu, petero djece i pola susjedstva. – Zar ne bi poželio da nekakva bomba šušne u Kopenhagenu tek toliko da i Danci makar na trenutak osjete kako zbilja izgleda rat koji oni tako ležerno izvoze.

Dva mjeseca kasnije i sam liječnik je umro od tuge, radio je honorarno za Međunarodni Crveni Križ u Basri.

Ova priča se nije pojavila u izvještajima svjetskih novinskih agencija, ali smo zato nedavno obavješteni kako je mladunče koale spašeno iz požara u blizini Sydneya, i kako se vrlo dobro oporavlja, valjda od stresa, milu im majku, ne koalama već njima.

APATRID B: Koale su ugrožena vrsta, a Iračani očito nisu. Eto, predprošlo su ljeto pametne bombe naših saveznika iz NATO-pakta pomogle da se u Libiji uvede demokracija.

APATRID A: Rijeke krvi i nafte postojano teku; to su podzemne vode naše zapadne civilizacije na umoru, cloaca maxima zaudara do neba. Nobelova nagrada za mir za 2012. g. dodjeljena je evropskoj uniji, Ti švedski akademici pojma nemaju. ni što je rat, ni što je mir. Složenjicin je predvidio apokalipsu civilizacije ukoliko ne dođe do moralne revolucije.

APATRID B: Prije neku godinu skupina njemačkih odvjetnika podignula je optužnicu Međunarodnom sudu u Haagu kojom terete Busha ml. i Blaira za ratne zločine u Iraku. Naravno, optužnica nije prošla.

APATRID A: Suđenje njima i generalima njihovim za zločine ratne bio bi sretan datum u povijesti ljudskoj, to bi značilo kako je moralna revolucija otpočela te da još ima nade za ovaj svijet – u protivnom apokalipsa je više nego izvjesna.

Tek u tom slučaju bi ovo Haaško mrcvarenje s našim i srpskim generalima dobilo svoj smisao, u protivnom je to suđenje samo skupa bespotrebna predstava.

Postoji međunarodni zakon, postoji međunarodni sud, ali ne i volja da se pravda ostvari, a bez pravde nema mira.

APATRID B: Sjećaš li se vijetnamskog rata, pa onih masovnih mirovnih demonstracija, pacifizam po ulicama, give peace a chance, hipici, Lennon – War is over if you want it, staviš nešto cvijeća u kosu i kreneš za San Francisco, sve je prštalo, glazba, umjetnost, tisuće boja.

A danas ničega, opće tupilo, letargija, propadanje je nanočitije u mainstream umjetnosti, dekadencija, očaj, nemoć, dosada, poslušnost, konfekcija, tuga, jad, ledeno doba.

APATRID A: Da se on sjeća vjetnamskog rata, jedva se i ovog našeg sjećaš, ali bi mogao pamtiti kako je u proljeće 2012. g. naša dična vlada jednoglasnom odlukom uvela sankcije Siriji.

APATRID B: Dobro je da im nismo objavili rat, a što možeš očekivat od tih briselskih poslušnika, da ne kažem podrepaša.

APATRID A: Prošla su vremena kada su to bila braća nesvrstani. Naši ljudi i naše firme gradili su po Iraku, Libiji, Siriji, njihovi studenti su se dolazili školovati kod nas. Bili smo im nekakav pojam, nešto drugačije, bili smo na čelu čitave svjetske sirotinje, a danas smo u zadnjem kupeu, zadnjeg vagona bahatog Zapada, te dijelimo sankcije i šaljemo vojsku na istu tu sirotinju kojoj smo nekada bili uzor.

APATRID B: Oprosti, ali još nisam sreo čovjeka koji je toliko opsjednut ratovima kao ti.

APATRID A: Moja opsesija ratom počinje krajem osamdesetih godina. Bio sam totalno deprimira i utučen jer sam potpuno jasno vidio smrt, krv, patnju i bijedu, dok

se u isto vrijeme našim ulicama valjala nacionalna euforija, ushićenje, pucali su blistavi novi horizonti. Mislio sam onda kako će čitava Juga buknuti odjednom, simultano, a ne sukcesivno, znaš ono prvo Slovenija, pa Hrvatska, pa '92 BiH, pa tek '99. Kosovo.

Predviđao sam barem pola milijuna mrtvih, tako da na kraju i nije ispalo tako loše.

APATRID B: Na kraju i nije ispalo tako loše?!?

APATRID A: Da, očekivao sam mnogo više žrtava i razaranja. A ova privatizacija, grabež i rasprodaja, i to je potpuno očekivano, tko je čitao Krležu poznato mu je kako je hrvatska elita podjednako dobro služila bečkog cara kao i beogradskog kralja, a zašto ne bi i briselske vezire, gle sve na 'B'. Tko ne pamti iznova proživljava! – U Kabulu je dnevnicu 100 E, a u Bruxellesu 300, jupiiii!

APATRID B: Znaš što ću ti reći: ti si potpuno zreo za jedan sanatorij engleskog tipa, znaš ono, podšišana trava, mir, tišina, labudovi u jezercima i sestre u minicama.

APATRID A: Jel mi to hoćeš reći da sam lud?

APATRID B: Lud, lud, dobro, dobro lud.

KONFERANSIJE: Veliki Erazmo Rotterdamski nas uči kako ništa nije luđe od mudrosti u loše odabranom času te kako je najveća mudrost praviti se lud onda kada treba.

Stoga stojte zdravo, slavni poklonici ludosti, pljeskajte, živite, pijte!

Na ekranu se prjicira klip iz filma „Splitski zeitgeist“ s namontiranim spotom .

"3 – 5 – 0 – 0" iz filma "Kosa"

II. ČIN

Glazba se stišava, plesači napuštaju pozornicu, Apatrid A i B donose dvije gajbe i sjedaju na njih, piju pivo, obučeni su više klošarski.

APATRID A: Znaš li kako je nelegalno piti alkohol na javnom mjestu koje nije ugostiteljski objekt. To su ti ovi novi zakoni usklađeni s europskim, tako da nam može svaki čas uletjeti policija, naplatiti kaznu, ili nas privesti.

APATRID B: Zakone uvijek donosi vladajuća klasa, izvjesni bradonja je još u 19. stoljeću primijetio kako zakoni podjednako zabranjuju bogatima i sirotinji da krađu kruh i spavaju ispod mostova.

APATRID A: EU zakoni nastaju u Briselu, a nećeš vjerovati tamo je stalno nastanjeno oko 17000 izvjesnih spodoba koje nazivaju lobistima, njihov je posao lobirati za one koji ih plaćaju – korporacije – financijske institucije - banke itd. Takvi likovi nam kroje sudbinu.

APATRID B: Sustav je u svojoj izopačenosti otišao toliko daleko da je legalizirao korupciju, jer lobiranje nije ništa drugo nego li korupcija – *corruption* – u prijevodu znači iskvarenost. U tim mutnim vodama visoke politike mrijeste se eurobirokrati s plaćenicima krupnog kapitala, i oni donose odluke i zakone koji važe za sve nas

To su te famozne sive eminencije.

APATRID A

na strateškim mjestima njihovi ljudi

kurvini sinovi

lutke od krvi bez trunke ideje

ubice na cesti

*loša noć bježim iz grada
oni dolaze
kurvini sinovi
otišao sam daleko do krajnjih granica
more je uzimalo od neba
na drugoj strani znaci oluje
vidio sam kako plaze u tami
hladna noć pred velike događaje
ne želim više da se sjećam
znali su gdje će me naći
kurvini sinovi*

Branimir Štulić

APATRID B

*Evropo
Pridružujem se svemu što ispunja nebo drskim zvukom
svemu što je iskreno i bratsko i svemu što ima
hrabrosti da bude vječno novo svemu što
zna dati srce vatri svemu što još ima snage
da izađe iz neiscrpne bujice
svemu što je smireno i sigurno
svemu što nisi ti
Evropo!*

Aime Cesaire

APATRID A: Mladi ljudi na početku, negdje iza puberteta – srednjoškolci – studenti, kada ti novi ljudi počinju spoznavati svijet u koji su bačeni, ne sviđa im se ono što vide, prirodno postaju buntovni, i žele mijenjati taj učmalı svijet koji su im u amanet ostavile starije generacije.

APATRID B: Potpuno mi je razumljiv tinejdžerski bunt, ali kada netko s 40 i kusur godina i dalje hoće mijenjati svijet – e to već nije normalno.

APATRID A: To više nisu buntovnici – to su gubitnici. Kod mladih ta rebelija traje neko vrijeme, a onda se poraženi utapaju u kolotečinu stvarnog života – računi – krediti – sivilo. Jedan dio mladih niti ne prođe tu romantičnu fazu, oni prihvaćaju svijet kakav jest i žele mu se što prije prilagoditi. Oni vrlo mladi postaju članovi Saveza komunista, mladeži HDZ-a, SDP-a, HNS-a, HSLŠ-a, itd. Oni vrlo dobro znaju pred kim trebaju pasti na koljena, to je ustvari generacijski škart, naći ćeš ih na svim bitnim položajima. Tako se odvija negativna selekcija koja reproducira svako hijerarhijsko društvo.

APATRID B: I koja je alternativa toj hijerarhiji koja je nužno korumpirana?

APATRID A: Alternativa se jednostavno zove demokracija, taj stari grčki da ne kažem balkanski izum, demos i kratos što u prijevodu znači vladavina naroda. Kroz čitavu povijest vodi se borba između onih koji žele uzurpirati vlast i naroda. Traje stalna napetost između diktature i demokracije ili još preciznije između hijerarhije i anarhije ako uzmemo anarhiju kao sinonim za totalnu demokraciju.

Osim toga hijerarhija je animalni termin neizbježan u prirodi – hijerarhija u krdu bizona, hijerarhija u čoporu vukova, čoporu lavova, hijena, majmuna, dok je demokracija isključivo ljudski termin.

APATRID B: Ima jedna stvar zbog koje ste mi vi anarhisti simpatični i zbog koje se razlikujete od svih ostalih, svi drugi: liberali, fašisti, komunisti, nacionalisti, socijaldemokrati, narodnjaci, svi oni vele: kada mi dođemo na vlast, mi ćemo ovako, mi ćemo onako. Jedino su anarhisti u startu svjesni da nikada neće doći na vlast.

APATRID A: Jedino mi polazimo od toga da smo govna, da smo samo ljudi, a mi ljudi smo kvarna roba, jedino mi polazimo od toga da vlast kvari i najbolje od nas.

Tu mitsku bitku između anarhije i hijerarhije, između dobra i zla možda je najbolje opisao Tolkien u svom romanu "Gospodar prstenova". Prsten simbolizira moć za kojom svi žude, a kada je se napokon dočepaju svi se izobliče. Mir nastaje kada se prsten vrati tamo odakle je i potekao, kada se istopi u grotlu vulkana, kada se moć vrati narodu.

APATRID B: Baš lijepa bajka sa sretnim završetkom. Oni koji drže stvarnu vlast ne žele je ni s kim dijeliti, na raspolaganju imaju čitav državni aparat: vojsku, policiju, obrazovni sustva, moćne medije, ne zaboravimo ni bezbrojne nevladine udruge koje su spojene na budžete, a tu je i dobra stara tradicija.

Parlamentarna demokracija je samo dimna zavjesa koja zaklanja gospodare prstenova!

Na projektoru fotografija Branimira Štulića

APATRID A: rekoh sebi

moj Bože koliko demagogije sustavno poređane u artiljerijske salve
koliko pokradenim misli iza kojih ne stoji ništa osim
mržnje
sujete
vlasti
i koliko pokvarenosti treba da se izlije pred naše noge
i kako je do neprepoznavanja dovedena suština prevare

APATRID B: Ako itko ikada

Napiše pjesmu nad pjesmama
(to će biti pjesma)
o srazu ljudskih bića
i poganih svinja
(sjeme im se zatrlo)
Postat će besmrtan
Jer neko se opako našalio
Stavljajući nas na isto mjesto
I dajući nam toliko toga sličnog
Moj bože koliko toga sličnog
(Helada se još nije oporavila)

APATRID A: Helada se još nije oporavila a kad će ne zna se, (otpije gutljaj iz boce). Spomenuo si dobru staru tradiciju: ona je definitivno na strani hijerarhije, uzmimo samo Indijce koji već 5000 godina tavoru u kastinskom sustavu, a i ova naša uljuđena Europa vuče za sobom u XXI. stoljeće čitavu diviziju kraljeva, kraljica, prinčeva, princeza, kneževa, kneginja, kneguljica, vojvoda i vojvodica, kao trajni podsjetnik građanima kako su još uvijek kmetovi, i kako se privilegije stječu rođenjem, i kako se Bastilja još uvijek dobro drži, i kako su parole - liberte, egalite, fraternite, bile i ostale plebejske tlapnje.

APATRID B: Ne žesti se bez veze, te okrunjene glave samo su dekoracija na europskoj torti, u biti kič, a ljudi vole kič – to nam je usud.

APATRID A: Od tih nesretnih kraljeva jedino mi se više gadi kmetovska poniznost koju jadnici iskazuju i prema svakoj vrsti selebritija, ta poniznost je glavno pogonsko gorivo svake hijerarhije.

APATRID B: Dok se ne osvijeste neće se pobuniti, a dok se ne pobune neće se osvijestiti, reče Orwell.

APATRID A: Svijest je neprecizan pojam, pravi termin je znanje, ovdje se radi o znanju i neznanju, tj. gluposti.

APATRID B: Sav taj selebriti kič se hrani ljudskom zavišću. Schopenhauer veli kako nam naša zavist samo ukazuje koliko smo nesretni. Nietzsche kaže kako nismo toliko veliki da ne bismo poznavali mržnju i zavist, i poručuje nam da budemo barem toliko veliki da ih se ne stidimo, a Marx je zaključio kako je zavist glavni pokretač svake revolucije.

APATRID A: Biti svjestan toga, e to je već znanje. A da li smo svjesni toga kako nagli razvoj komunikacijskih tehnologija pruža stravične mogućnosti kontrole i manipulacije vladajućim elitama nad masama podanika, ali ista ta tehnologija pruža neslućene mogućnosti za demokraciju.

Ukoliko se ta tehnologija napokon ne počne koristiti za unapređenje demokracije, superfašizam je neminovan i ništa mu ne stoji na putu.

APATRID B: Poznata mi priča ta, po tebi je jedini izlaz u direktnoj demokraciji. Mnogo vjeruješ u ljude, a ljudi su takvi kakvi jesu. Fromm veli kako je za istinsku

demokraciju potreban čovjek koji je optimalno oslobođen iluzija i koji na raspolaganju ima objektivnu informaciju, a kako smo još daleko od toga, što onda?

APATRID A: Iz iskustva studentske pobune koja je bila na direktno-demokratskim principima, pokazalo se da su se pojedinci koji su inače bili samozatajni, povučeni, neprimjetni, drastično promijenili kada su dobili priliku da nešto kažu, kada ih se nešto pita, kada sudjeluju u odlučivanju, kada osjete samopoštovanje. E to je demokracija.

Da bi ti razbistriro maglu koja se stvara oko pojma direktne demokracije, navest ću ti tri primjera iz povijesti.

Naime, kao što postoji hijerarhijska tradicija, postoji i slobodarska tradicija, i direktna demokracija ima svoju tradiciju, ništa ne nastaje iz ničega.

Primjer prvi: početkom 7. stoljeća prije Krista grčki grad-država Atena našao se u velikoj dužničkoj krizi, zanimljivo ha?

APATRID B: Da, baš me začudio taj podatak, nastavi.

APATRID A: Ondašnja Atena je imala nekih 250 000 stanovnika, nešto kao današnji Split, od toga su njih 80 000 bili robovi, a ostali su bili slobodni Grci. Od tih slobodnjaka manjina su bili aristokrati, koji su iskorištavali robovski rad, ali su se uz to bavili i lihvaranjem tj. Bankarstvom, te su davali kredite manje bogatim sugrađanima, naravno, uz kamate. Kako se dogodilo da par godina za redom nisu rodile masline, zaduženi Grci nisu bili u stanju vraćati svoje dugove. Tada je bio običaj ako nisi u stanju vraćati kredit, vjerovnik ti ima pravo prodati porodicu u roblje (uglavnom u Malu Aziju) kako bi namirio svoja potraživanja.

APATRID B: E to je bilo pravo dužničko ropstvo, dizali su hipoteke na ženu i djecu.

APATRID A: Upravo tako. Znači, stvorila se velika napetost između bankara i dužnika, između aristokracije koja je bila bolje naoružana te posjedovala plaćenike tj. zaštitare i sirotinje koja je bila kao i uvijek brojnija. Građanski rat je visio u zraku, i to ne bi bilo po prvi put da su se Atenjani poklali između sebe zbog

istih motiva. Kako su znali što slijedi, aristokrati su napravili presedan, predali su svu vlast Solonu uz nadu kako će on riješiti problem.

Kao brodovlasnik spadao je među imućnije Atenjane, a sirotinja ga je poštivala jer nije imao srca prodavati ih u roblje. U trenutku kada je Solon proglasio svoje zakone više nitko nikome nije bio dužan, jednostavno je preko noći ukinuo sva dugovanja, poništio je sve minuse na računima.

Solon je prvi u povjesti zaveo demokraciju.

Na vlasti je formalno ostavio aristokrate koji su činili Malo vijeće, ali niti jednu bitnu odluku nisu mogli donijeti bez suglasnosti Velikog vijeća koje je brojalo 7000 Atenjana, što je bila četvrtina od onih koji imaju pravo glasa, a birani su ždrijebom svake godine. To su počeci demokracije uopće, njih 7000 našlo bi se na jednom brdu i vijećalo, je li možeš sebi predočiti tu sliku?

APATRID B: Ne mogu, izgleda da je demokracija nastala kao kompromis između društvenih klasa kako bi se spriječilo krvoproliće, demokracija se po prvi put pojavljuje kao direktna, tek poslije metastazira u predstavničku.

APATRID A: Mudri Solon je svojim zakonima postavio temelje slobode, na kojima je Atena u iduća dva stoljeća postigla neponovljivo čudo u znanosti i umjetnosti i time trajno zadužila svijet. Tek poslije Solona dolaze Sokrat, Platon, Aristotel, itd.

APATRID B: Kada bi te zakone danas primjenili u gradu Splitu, umjesto 25 gradskih vjećnika imali bi 25000 vjećnika koji bi se mijenjali svake godine i bez kojih se niti jedna odluka bitna za grad ne bi mogla donijeti.

APATRID A: Kada su mogli Grci prije 2600 godina, zašto ne bismo mogli i mi koji imamo na raspolaganju brojna čuda moderne tehnike, mobitele, internet, skajp, fiskalne kase....

Po prvi puta u povijesti civilizacije imamo sredstva kojima se može efikasno predati vlast narodu i do kraja ostvariti velika ideja demokracije.

Naravno, to ne odgovara nekoim gospodarima prstenja, nekoj aristokraciji, kao ni onda.

APATRID B: Možda nam treba neki Solon.

APATRID A: Ili još veća kriza da nam napokon dopre do mozga kako nešto bitno treba mijenjati.

Primjer broj dva nam dolazi iz srednjeg vijeka: naša Dubrovačka Republika. Republikom je vladala vlastela, a na čelu je bio knez. Zanimljivo je kako je taj knez imao mandat od samo mjesec dana. Na raspolaganju je imao knežev dvor, ali samo mjesec dana, onda bi dolazio idući, i tako je to trajalo stoljećima, i sve je štimalo.

Gospari su vrlo dobro znali kako će se, ako se bilo kome od njih preda vlast na duže vrijeme, ovaj osiliti te pretvoriti republiku u neku vrstu diktature, satapije. Tko bi pamtio nekakvog Bandića ili Keruma da su ovi bili na vlasti mjesec dana, a njima je malo i četiri godine, malo im je i 8, 16, 38 Nikad im dosta vlasti, izgleda kako je ta vlast neka gadna droga,

Ta mala dubrovačka republika bila je svijetla točka ne samo na ovim prostorima, već i mnogo šire..

Republika je još 1416. zabranila ropstvo, na njihovoj zastavi je pisalo LIBERTAS.

APATRID B: Ako te dobro kužim naš gradonačelnik bi se trebao mijenjati svakih mjesec dana, a vijećnika bi bilo na tisuće.

APATRID A: Tako nekako, vrlo bitan je treći primjer demokracije s ovih prostora, a to je radničko samoupravljanje. Mi jedini na svijetu imamo iskustvo u primjeni demokracije na radnim mjestima, firmama, korporacijama, grubo pojednostavljeno, direktor nije mogao donijeti niti jednu bitnu odluku bez suglasnosti radničkog savjeta, a najvažnije odluke za firmu morao je potvrditi zbor radnih ljudi.

APATRID B: Zbor radnih ljudi, samoupravna radnička kontrola, udruženi rad, OUR-i, SOUR-i, nekad bilo sad se spominjalo, a možda je sve to bilo ispred vremena, ipak, previše vjeruješ u ljude, a čovjek je nesavršen i povodljiv stvor.

APATRID A: Što se nas homo sapiensa tiče tu nemam nikakvih iluzija. U mom kvartu je za vrijeme komunizma nekih 5 – 10 % iz generacije pohađalo vjeronauk u crkvi.

Danas je vjeronauk uveden u škole kao izborni predmet i samo njih 5 – 10 % ne pohađaju taj vjeronauk. Što iz toga zaključiti?

Dakle, kada zbrojimo te postotke dolazimo do broja od maksimalno 20 % karaktera u populaciji – što vjernika što ateista, dok ostalih 80 % laprda između krajnosti kao rijetko govno.

Oni su kompaktna većina, demokratski centar, smatraju se umjerenima i staloženima, a samo nalaze sigurnost u sredini stada i poslušno slijede bizone na čelu kolone, ma tko god oni bili.

Oni su trajni pouzdani oslonac kako Staljina, tako i Hitlera, kako Tita tako i Tuđmana, a tako i britanske kraljice..

APATRID B: Njihov osnovni nagon je preživljavanje u sigurnosti stada, ali puko preživljavanje je već propadanje, kako veli Nietzsche.

APATRID A: Možda je misija totalne demokracije izvući pojedinca iz stada, natovariti mu na leđa breme odgovornosti i natjerati ga da misli svojom glavom.

APATRID B: Jesi li baš siguran kako ljudi žele taj teret odgovornosti koje nosi odlučivanje; možda su bezbrižniji ako drugi misle umjesto njih.

APATRID A: Hijerarhijski sustav inzistira na poslušnosti i blokira kreativne potencijale društva. On nužno frustrira ogromnu većinu ljudi, od radnog mjesta pa nadalje – to se pojavljuje u obliku stresa, koji je uzrok raznim drugim bolestinama. Fromm je rekao kako je zbog ljudskog zdravlja potrebno mijenjati postojeću strukturu društva. Istinski demokratski sustavi kao stara Atena oslobađaju kreativni potencijal kod ljudi. Mi ljudi nismo jednaki, ali to ne može i ne smije biti izgovor za iskorištavanje, svatko od nas ima neke sposobnosti i talente.

Neko plemenitije buduće društvo izvući će najbolje od svih za dobrobit svih.

Gorki je rekao kako želi živjeti kako bi mogao samog sebe poštovati – valjda svi to želimo.

APATRID B: Gorki je prezirao one koji su se isuviše trudili da budu siti, biti čovjek je nešto više nego biti sit.

APATRID A: Čovjek, to je nešto veliko, to zvuči gordo.

APATRID B: Engleski sanatorij, podšišana trava, mir, tišina, jezerca, labudovi, sestre u minicama.

APATRID A: Opet mi govoriš da sm lud.

APATRID B: Lud, lud, dobro, dobro lud.

KONFERANSIJE: Ništa nije luđe od mudrosti u loše odabranom času, a najveća je mudrost praviti se lud onda kada treba.

Stoga stojte dobro, slavni poklonici ludosti, pljeskajte, živite, pijte!

Na ekranu se prikazuje klip iz filma „Splitski zeitgeist“ oko 3min.

III. ČIN

Apatrid A i B u frakovima, u rukama imaju čaše za šampanjac, boca je u posudi s ledom.

Kucaju čašama.

APATRID A: Za revoluciju!

APATRID B: Za revoluciju!

APATRID A: Revolucija, ali ona fina, nenasilna, elegantna, sa stilom.

APATRID B: Misliš baršunasta, uljuđena, češko-slovačka, miteleurovska, e, bojim se da to na Balkanu ne prolazi.

APATRID A: Znaš li da po meni najrevolucionarniju rečenicu svih vremena nije izrekao ni Marx, ni Lenjin ni Che Guevara već jedan brazilski franjevac pod imanom Leonardo Boff. Rečenica ide ovako:

"U današnjim uvjetima dati kruha onima kojima je kruh potreban, znači revolucijom rušiti sistem koji to onemogućava."

APATRID B: Teške riječi za jednog pripadnika reda franjevačkog. Ako se ne varam njegova je i sintagma "grijev struktura" koju je citirao naš kardinal na samom početku službe, a potom naglo zašutio.

APATRID A: Tu se radi o teologiji oslobođenja koja je popularna od 60-ih godina po centralnoj i Južnoj Americi, a tamo su klasne razlike tradiciionalno drastične.

Veliki utisak na mene je ostavio i Anthony de Mello, indijski isusovac koji nam poručuje kako nije dovoljno napredovanje unutar zatvora već se zatvor treba razoriti.

APATRID B: Koliko me sjećanje služi obojica su proskribirana od strane Kongregacije za nauk vjere na čijem je čelu tada bio izvjesni Ratzinger, a ta kongregacija je direktna sljednica inkvizicije. Znači, ti buntovni svećenici su imali vrašku sreću jer da su se pojavili par stoljeća ranije bili bi javno flambirani skupa sa svojim poganim knjigama.

APATRID A: Izgleda kako je od zamiranja frankfurtske škole na ovamo najbritkija kritika današnjeg Svijeta, tj. globalnog kapitalizma dolazila baš od strane kršćanskih intelektualaca. Dugo sam se pitao "Zašto baš oni", a onda sam malo proučio *Novi Zavjet*.

APATRID B: Daaa.. i, do čega si došao, ti, o velesvjesci?

APATRID A: Pa zaključio sam kako najtiskaniju knjigu svih vremena malo tko čita, ili je površno čitaju.

Po meni se u toj knjizi nameću dva glavna lika: Isus i Savao, tj. Sv. Pavao. O Isusu saznajemo iz druge ruke od evanđelista i apostola, dok je Sv. Pavao bio visokoobrazovani farizej, vješto se služio retorikom i lukavo koristio kićene fraze. Autor je većine poslanica, otprilike 1/3 *Novog Zavjeta* on osobno potpisuje.

APATRID B: Savao je pripadao židovskoj eliti, imao je čak i status rimskog građanina za razliku od ostalih apostola koji su bili priprosti ribari. Bez uvrede struke, ni danas za zvanje ribara nije obvezna neka visoka pismenost, mogu samo zamisliti kakvi su standardi važili prije 2000 godina.

APATRID A: Naslućujem li to u tvom glasu nekakve klasne predrasude?

APATRID B: Bože sačuvaj, samo konstantiram fakte. Zanimljivo je kako dva glavna nosiva stupa zapadne civilizacije Sokrat i Isus nisu ostavili ništa napismeno iza sebe – o njima su pisali drugi. Tako da se osnovano postavlja pitanje da li su uopće i bili pismeni.

Je li itko ikada napisao paralelnu studiju o njima dvojici? I jedan i drugi su raskrinkavali ljudsku taštinu i prokazivali licemjerje društvenih i vjerskih struktura.

APATRID A: Sokratu je suđeno zbog kvarenja mladeži i nepoštivanja državnih bogova, kakav neoprostiv smrtni grijeh.

APATRID B: Obojica su, može se čak reći demokratski otjerana u smrt od strane vlastitih sunarodnjaka.

APATRID A: Dugo sam mislio kako je najvažnija poruka koja se pripisuje Isusu ona "Ljubi neprijatelja svoga". Danas smatram da je to poruka: "Onaj koji je najbolji među vama neka vam bude sluga." Takvo što je mogao izreći samo izuzetno mudar i plemenit čovjek, okreće hijerarhiju naopako.

APATRID B: Tvoja životna greška je što nisi otišao u sjemenište dok je još bilo vrijeme za to, nego si se gubio po radnim akcijama.

Na projektoru se pojavljuje citat:

Zato ih Isus dozva i reče: „Znate da vladari gospoduju svojim narodima i velikaši njihovi drže ih pod vlašću. Neće tako biti među vama! Naprotiv, tko hoće da među vama bude najveći, neka vam bude poslužitelj. I tko god hoće da među vama bude prvi, neka vam bude sluga.“

EVANĐELJE PO MATEJU 20 - 21

APATRID A: Ovdje Isus po svjedočenju Mateja, konstatira hijerarhiju, i poručuje svojim učenicima: „Neće tako biti među vama!“ – ako to nije negacija hijerarhije, ja neznam što je?

APATRID B: Po meni je to najveća kritika taštine svih vremena, ali jel ti to hoćeš reći kako je Isus bio anarhista?

APATRID A: Nisam to rekao, ali je nesumnjivo predstavljao opasan problem za židovsku vladajuću elitu. Slijedile su ga mase prezrenih i odbačenih, bio je prijatnja i

konkurencija farizejima. Ugrožavao je izvor njihove egzistencija – postojeći poredak.

APATRID B: Kvario je mladež i nije poštivao državne bogove.

APATRID A: Kulminacija je bio incident u jeruzalemskom hramu kada je prevrtao stolove prodavačima ptica i mjenjačima novca, proklinjući ih što su od kuće božje napravili šoping-centar.

Za razliku od Isusa Sv. Pavao spušta loptu na zemlju i brani postojeći hijerhijski sustav, tj robovlasničko društvo. Te ne u jednoj, već u tri svoje poslanice (*Kološanima 4, Korićanima 7. Efežanima 6*) dobri pastir poručuje svojim ovcama sljedeće:

"Robovi, slušajte svoje zemaljske gospodare kao Krista – sa strahom i trepetom, u jednostavnosti srca." (*Efežanima 6*)

APATRID B: Hm – djelatnici slušajte svoje menadžere kao gospodina Boga.

Isus je bio čovjek 31. stoljeća dok je sv. Pavao čovjek 1. stoljeća. On je jednostavno bio čovjek svog vremena koji je prihvaćao robovlasništvo kao prirodno i vječno stanje, a i žene je smatrao nižim bićima što je bilo uobičajeno za ono doba.

APATRID A: Posebno me oduševio Sv. Pavao u 2. poslanici kada se ovako obraća Korinćanima:

"Ili sam grijeh počinio što sam Vam – ponizujući sebe da se vi uzvisite – besplatno navješćivao Božje evanđelje? Druge sam crkve plijenio, od njih primao potporu da bih mogao vama služiti." (*Korićanima 2, 11*)

Pavle se ovdje pjeni jer su ga Korićani odjebali za putne troškove i honorare, a da je ovdje zbilja riječ o novcima potvrđuje nam njegova poslanica Filipljanima:

"A vi, Filipljani, znate; u početku evanđelja, kad otputovah iz Makedonije, nijedna mi se crkva nije pridružila u pogledu izdataka i primitaka, doli vi jedini." (*Filipljanima 4*)

APATRID B: Duh sveti kroz usta sv. Pavla govori o izdacima i primicima, o putnim troškovima i dnevnicama.

APATRID A: Čemu taj sarkazam, ako nastaviš tim slijedom doći ćeš i do menadžerskih ugovora s gospodinom Bogom.

Želim samo podvući kako nas crkva uči da su Isus i sv. Pavao dijelovi jedne te iste cjeline, jedno te isto.

Moje skromno mišljenje je kako to nije tako, jer njih dvojica stoje na potpuno suprotnim pozicijama.

Jedan negira hijerarhiju, a drugi je opravdava. Ovdje prilažem Zarathustrine riječi:

"Svezadovoljstvo kojemu sve toliko prija; to nije najbolji ukus! Ja poštujem samovoljne, izbirljive jezike i želuce, koji su naučili govoriti: 'ja' i 'da', i 'ne'. Ali sve prožvakati i probaviti – tako odista rade svinje"

APATRID B: Slutim što želiš reći. Od kada su kršćani izašli iz katakombi i postali državna religija, a ima od toga debelih 16 stoljeća, službena crkvena hijerarhija više drži stranu sv. Pavla – dok se tvoji Leonardo Boff, Anthony de Mello i njima slični više pozivaju na Isusa Krista.

APATRID A: Tako nekako, otprilike. Ta šizofrena situacija je permanentna i jedna je od refleksija klasnog društva.

Intrigantno je to što je baš sv. Pavao, koji uzgred budi rečeno nikada nije ni upoznao Isusa, najzaslužniji za širenje ranog kršćanstva i vrlo je vjerojatno kako bi legenda o Isusu pala u zaborav da nije bilo njegove silne energije.

APATRID B: Da skratimo, u besklasnom društvu će stvari doći na svoje mjesto i neće više biti šizofrenih refleksija.

APATRID A: Ovdašnji izopćenik i heretik Branimir Štulić, samozvani Johnny je u jednom interviewu negdje '92 – 93. godine na novinarsko pitanje što misli o situaciji u bivšoj YU (a tada je rat bio na vrhuncu) lakonski odgovorio: "Tko zna zbog čega je to dobro?" I od tada do danas ja razbijam glavu ne bi li skužio šta je to dobro proizišlo iz ovog balkanskog klanja.

Kada podvučem crtu, kao jedino dobro nameće mi se jedna jedina rečenica pokojnog Don Branka Sbutege.

APATRID B: Opet ti o popovima. Po meni je dobro što je došlo do otrežnjenja narodnih masa. Živjeli smo u nekakvom nadrealnom međuprostoru, međuvremenu. Juga je bila vrlo čudna državna tvorevina, ni istok ni zapad, ni sjever ni jug.

APATRID A: A opet sve to skupa, i istok i zapad i sjever i jug. Nego, da se vratimo na onu famoznu Sbuteginu rečenicu, glasi ovako:

"Više se stidim hrvatskog beščašća nego bilo kojega drugog, jer po čemu sam inače Hrvat?"

Rečenica se istovremeno pojavljuje na projektoru.

APATRID B: Velika i zajebana rečenica.

APATRID A: Ako uspijemo shvatiti ovu rečenicu onda je to nešto dobro, uistinu dobro.

A i B zauzimaju pozu Rodenovog mislioca.

APATRID A i APATRID B: Misliti, misliti...

APATRID B: U zabludi si ako misliš kako prosječan čovjek može pojmiti ovu rečenicu.

APATRID A: Može, može, ako se potruđi, ako zastane, ako razmisli, može,

ako treba neka je pročita stotine puta, nije sramota, svatko može shvatiti ovu rečenicu

APATRID B: E moj Cervantes, ti bi htio natjerati ljude da misle i donesu zaključak upravo suprotan od onoga što im govore političari, mediji, crkva, okolina, tradicija.

Ne ide to tako, družo.

Mi ljudi ne shvaćamo svijet logički već više kroz emocije, a najjača od svih je emocija straha, njome manipuliraju gospodari prstenova, tu im pomaže naše beskonačno neznanje.

Eto Muhamed veli kako Alah šalje gromove i njima udara koga hoće. (*Kur'an, sura 13, ajet 14*)

Pa zašto onda na sve minarete i džamije postavljaju gromobrane, gdje je tu logika? Jedan od osnivača SAD, Benjamin Franklin u 18. stoljeću je objasnio gromove i izumio gromobran, logikom je pobjedio neznanje.

APATRID A: Treba pobijediti strah.

APATRID B: Daleko su visoki jablanovi.

A recitira "Visoke jablanove", a na projektoru se pojavljuje Tin Ujević.

APATRID A: Oni imaju visoka čela, vijorne kose, široke grudi;
od gromora njina glasa šuma i more se budi,
a kada rukom mahnu, obzori svijeta se šire
i bune, i prodiru u vis, u etire.

Ali, za svoju snagu oni su zahvalni patnji,
bijedi, sužanjstvu, gladi i njinoj crnoj pratnji.
Oni imaju snagu vjere što živi u smaku
i vrelo svjetlosti što tinja u mraku
i sunce u oblaku...

Oni imaju polet orlova, srčanih zračnih ptica,
oni poznaju pjesmu naših najdubljih žica,
uzdušni piloti, nebeski piloti,
za svijet u slobodi, za svijet u ljepoti,
ljudi svojih djela, djeca svojih ruku,
rođena u plaču, sazrela u muku.

Njina muška desna neprestano zida
dvore čovječanstva. Dom Prometejida !
I gdje tinja savjest, kao iskra sveta
oko njih se kupi orijaška četa
za slobodu prava

Ali u samoći njihova je glava
ispravna i čista povrh mračne rulje
gdje ih ne razumiju glupani i hulje.
Kao vršak divnih, zelenih jablana,
režući do munje vedri obzor dana.

Tako, uistinu, do njih vode puti,
gdje se pojas rijeke u dolini sluti,
gdje se sitno cvijeće plavi, ruji, žuti;
nagnuti u ponor, nebeskoga svoda
dok crvena jesen drumovima hoda.

Mi stupamo bijelim dolom u tišini,
oni, sami, gordi, dršću u visini,
muče žednu zjenu ili revnu opnu;
što ne mogu, što ne mogu da nas u vis popnu.

Povrh njina vrška gdje se pjesme gnijezde
samo vile lete, ili bure jezde;
a nad njima sunca; samo zvijezde, zvijezde!

KONFERANSIJE: Ovaj dijalog je inspiriran Krležinom dramom "Aretej". Krleža je bio čovjek koji je nerazmjerno mnogo manje bio indiferentan spram jedne kutije sardina nego li spram čitavoj floti bojnih brodova.

Ništa nije luđe od mudrosti u loše odabranom času, a najveća je mudrost
praviti se lud onda kada treba.

Stoga stojte dobro, slavni poklonici ludosti, pljeskajte, živite, pijte!

Na ekranu se projicira dio pjesme „Padaj silo i nepravdo“ iz filma „Bitka na Neretvi“.